

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ

ROK LXVIII

WARSZAWA 2020

NR 3

REDAKCJA I KOMITET REDAKCYJNY

Redaktor — Elżbieta Mazur (IAE PAN)

Zastępcy Redaktora — Magdalena Bis (IAE PAN), Martyna Milewska (IA UW)

Sekretarze Redakcji — Ludmiła Paderewska (IAE PAN), Maciej Radomski (IAE PAN)

Członkowie Komitetu — Maria Bogucka (IH PAN), Paweł Dobrowolski (Collegium Civitas, Warszawa), Jarosław Dumanowski (IH UMK), Olga Feytová (AHMP, Praga), Mateusz Goliński (IH UW), Michaela Hrubá (Univerzita v Ústí nad Labem), Andrzej Janeczek (IAE PAN), Jan Klápště (Univerzita Karlova w Pradze), Andrzej Klonder (IAE PAN), Elżbieta Kowalczyk-Heyman (IA UW), Jerzy Kruppé (IA UW), Marcin Majewski (IA Uniwersytet Szczeciński), Jerzy Miziołek (IA UW), Zenon Piech (IH UJ), Jacek Pielas (IH UJK), Bożena Popiołek (Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków), Raimo Pullat (Tallin University), Wojciech Szymański (IAE PAN), Jerzy Żywicki (ISP UMCS)

Adres Redakcji:

„Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”

00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105, pok. 121

Adres strony internetowej:

<http://journals.iaepan.pl/khkm>

e-mail: kwartalnik@iaepan.edu.pl

tel. 22 620 28 84 w. 146

Kwartalnik Historii Kultury Materialnej Copyright © 2020 by Institute of Archaeology and Ethnology Polish Academy of Sciences.

All papers published in this issue are an open access articles under the CC BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Wydawca:

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk

00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105

e-mail: director@iaepan.edu.pl

tel. 22 620-28-84

Wykaz recenzentów artykułów opublikowanych w roczniku 2019 (R. LXVII):

Karolina Blusiewicz (IA UW), Cezary Buśko (Pracownia „Archeologia B.C” Wrocław), Paweł Cembrzyński (Christian-Albrechts-Universität zu Kiel), Paweł Dobrowolski (Collegium Civitas Warszawa), Dariusz Główka (IAE PAN Warszawa), Mateusz Goliński (IH UW), Andrzej Janeczek (IAE PAN Warszawa), Adrian Jusupović (IH PAN Warszawa), Andrzej Klonder (IAE PAN Warszawa), Małgorzata Ewa Kowalczyk (IH UW), Anna Bogumiła Kowalska (IAE PAN Szczecin), Wojciech Kowalski (UŚ Katowice), Jerzy Kruppé (IA UW), Gabriel Kurczewski (UMK Toruń), Krzysztof Lewalski (IH UG), Tomasz Łaskiewicz (IH PAN Toruń), Marcin Majewski (IA USz), Lech Marek (IA UW), Ryszard Mączyński (UMK Toruń), Philippé Meyzie (Université Bordeaux Montaigne), Włodzimierz Pela (Muzeum Warszawy), Bożena Popiołek (UP Kraków), Raimo Pullat (Tallin University), Marian Rębkowski (IAE PAN Szczecin), Jolanta Sikorska-Kulesza (IH UW), Bogumił Szady (IH KUL), Maciej Trzeciecki (IAE PAN Warszawa), Krzysztof Wachowski (IA UW), Jerzy Żywicki (UMCS Lublin).

Skład i łamanie:

Krzysztof Anuszewski, tel. 22 629 44 78

Druk i oprawa:

Mazowieckie Centrum Poligrafii,
ul. Ciurlionisa 4, 05-270 Marki

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

Karol Kollinger, State and history of research on a glass goblet from the 2nd half of the 12th c. found in a woman's grave in Krylos	271
Maciej Miścicki, Remnants of a Teutonic Order crossbow workshop in the castle in Człuchów	289
Marcin Sumowski, Clergymen in burghers' testaments — burghers in clergymen's testaments. Last wills as a source for research on relationships (Prussia, 15th–early 16th c.)	315
Paweł T. Dobrowolski, Turkish fantasies: Sex, violence and tourism in the 18th century	335
Milena Hübner, <i>Surtout de table</i> Pierre'a Philippe'a Thomire'a w Pałacu Wilanowskim	357

RESEARCH NOTES

Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Two unpublished mediaeval anthropomorphic knife handles from the National Museum in Cracow	391

RESEARCH METHODS

Sylwia Jędrzejewska, Analyses of stable isotopes and the problem of the origin of the Slavs. An outline of methods and research perspectives	399

REVIEWS

<i>Honestas et turpido. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku</i> [Honestas et turpido. The magnates of the Polish-Lithuanian Commonwealth in the 16th–18th c.], ed. Ewa Dubas-Urwanowicz, Marta Kupczewska, Karol Łopatecki, Jerzy Urwanowicz — Magdalena Bis	415
<i>Polska i świat przez kuchnię. Studia o dziedzictwie kulinarnym</i> [Poland and the world through cuisine. Studies on culinary heritage], ed. Anna Kamler, Dorota Pietrzkiwicz, Katarzyna Seroka — Andrzej Klonder	421
Mariola Tymochowicz, <i>Tradycyjne pożywienie chłopskie na Lubelszczyźnie</i> [Traditional peasant food in the region of Lublin] — Andrzej Klonder	428

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Karol Kollinger, Stan i historia badań nad pucharkiem szklanym znalezionym w grobie kobiecym w Kryłosie (druga połowa XII w.)	271
Maciej Miścicki, Pozostałości krzyżackiego warsztatu kuszniczego na zamku w Człuchowie	289
Marcin Sumowski, Duchowni w testamentach mieszczańskich — mieszczanie w testamentach duchownych. Zapisy ostatniej woli jako źródła do badania powiązań (Prusy, XV–początek XVI wieku)	315
Paweł T. Dobrowolski, Tureckie fantazje: seks, przemoc i turystyka w XVIII wieku	335
Milena Hübner, <i>Surtout de table</i> by Pierre-Philippe Thomire at the Wilanów Palace	357

KOMUNIKATY NAUKOWE

Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Dwie niepublikowane średniowieczne, antropomorficzne rękojeści noży z Muzeum Narodowego w Krakowie	391

METODY BADAWCZE

Sylwia Jędrzejewska, Analizy trwałych izotopów a problem pochodzenia Słowian. Zarys metod i pytania o perspektywy badawcze	399

RECENZJE

<i>Honestas et turpido. Magnateria Rzeczypospolitej w XVI–XVIII wieku</i> , red. Ewa Dubas-Urwanowicz, Marta Kupczewska, Karol Łopatecki, Jerzy Urwanowicz — Magdalena Bis	415
<i>Polska i świat przez kuchnię. Studia o dziedzictwie kulinarnym</i> , red. Anna Kamler, Dorota Pietrzekiewicz, Katarzyna Seroka — Andrzej Klonder	421
Mariola Tymochowicz, <i>Tradycyjne pożywienie chłopskie na Lubelszczyźnie</i> — Andrzej Klonder	428